

УДК 336.1.07

ВИБІР ОРГАНУ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ ГІПЕРРОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУТІВ

ЗОРЯНСЬКИЙ Віталій Анатолійович

аспірант

ДВНЗ «Університет банківської справи»,

e-mail: ha040892zva@gmail.com

Анотація. Особливістю фінансової системи України є домінування банківських установ, у той час як фондові ринки залишаються недостатньо розвиненими. Тому небанківські фінансові інститути мають створювати синтети нових продуктів з метою конкурентоспроможності та поєднань нових напрямів діяльності з Fintech.

Це не завжди перебуває в межах контролю регулятора, а інколи і взагалі здійснюється без будь-якого контролю.

Тому ключовим завданням сучасного етапу розвитку фінансового ринку України є підвищення якості контролю за учасниками ринку.

Перш за все потрібно врахувати закордонний досвід з питань регулювання фінансових інститутів, а також обрати єдиний регулятор, який здійснюватиме ліцензування, нагляд, контроль їхньої діяльності.

Ключові слова: фінансова система, регулювання, регулятор, фінансові інститути.

Формування і розвиток небанківських фінансових інститутів актуалізує дослідження стосовно вибору найбільш оптимального органу регулювання фінансової системи, що відповідає би вимогам ринкової економіки. Проблеми, що існують у цьому секторі фінансового ринку, а також невирішені питання регулювання стимулюють до негайних дій з боку держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

До досліджень регулювання фінансової системи зверталися зарубіжні та українські вчені, такі як: Дж. Герлі, Ф. Мишкін, В. Коваленко, О. Петрик, О. Вовчак, О. Барановський, В. Міщенко.

Основною ціллю статті є дослідження іноземного досвіду з питань регулятора фінансової системи і рекомендаційного вибору для України.

При виборі державного органу, який власне здійснює регулювання фінансової системи, вар-

Анотація. Особенностью финансовой системы Украины является доминирование банковских учреждений, в то время как фондовые рынки остаются недостаточно развитыми. Поэтому небанковские финансовые институты должны создавать синтез новых продуктов с целью конкурентоспособности и сочетаний новых направлений деятельности с Fintech. Это не всегда находится в пределах контроля регулятора, а иногда и вообще осуществляется без какого-либо контроля. Поэтому ключевой задачей современного этапа развития финансового рынка Украины является повышение качества контроля за участниками рынка. Прежде всего необходимо учесть зарубежный опыт по вопросам регулирования финансовых институтов, а также выбрать единый регулятор, который будет осуществлять лицензирование, надзор, контроль их деятельности.

Ключевые слова: финансовая система, регулирование, регулятор, финансовые институты.

то звернутися до досвіду країн із розвинутою економікою і до країн, що розвиваються. У деяких країнах на законодавчому рівні визначено окремий від центрального банку орган у сфері забезпечення регулювання. В інших країнах центральний банк є регулятором банків і небанківських фінансових установ.

Спільною рисою для всіх країн є неформальна орієнтація уповноважених органів на підтримку стабільного стану банківського і небанківського секторів. Завдяки цьому забезпечується ефективний розподіл фінансових ресурсів між секторами економіки і підтримується належний стан капіталізації, ліквідності та платоспроможності небанківських інституцій.

Аналіз органів регуляторного механізму фінансового ринку всіх країн ЄС наведено в табл. 1.

Організаційна структура регуляторного механізму в країнах ЄС

№	Назва країни	Наявність ЦБ або НБ	Банківська система	Фінансові установи (страхування)	Напрямок цінних паперів
1.	Австрія	+	Єдиний орган		
2.	Бельгія	+	Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган страхування Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган цінних паперів
3.	Болгарія	+	Єдиний орган ЦБ		
4.	Великобританія	+	Єдиний орган		
5.	Греція	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
6.	Данія	-	Єдиний орган		
7.	Естонія	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	ЦБ
8.	Ірландія	+	ЦБ	Державне відомство	ЦБ
9.	Іспанія	+	НБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
10.	Італія	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
11.	Кіпр	+	ЦБ	Державне відомство	Спеціальний орган цінних паперів
12.	Латвія	+	Єдиний орган		
13.	Литва	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
14.	Люксембург	-	Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган цінних паперів / Спеціальний орган страхування / Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган цінних паперів
15.	Мальта	+	Єдиний орган		
16.	Нідерланди	+	Єдиний орган ЦБ		
17.	Німеччина	+	Єдиний орган		
18.	Польща	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
19.	Португалія	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
20.	Румунія	+	НБ	Спеціальний орган страхування	НБ
21.	Словаччина	+	ЦБ / Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів / Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
22.	Словенія	+	ЦБ	Державне відомство	Спеціальний орган цінних паперів
23.	Угорщина	+	Єдиний орган		
24.	Фінляндія	+	Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган цінних паперів / Спеціальний орган страхування / Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган цінних паперів
25.	Франція	+	ЦБ / Спеціальний банківський орган	Спеціальний орган страхування	Спеціальний орган цінних паперів
26.	Хорватія	+	НБ	НБ	Спеціальний орган цінних паперів
27.	Чехія	+	ЦБ	Спеціальний орган страхування / Спеціальний орган цінних паперів	Спеціальний орган страхування / Спеціальний орган цінних паперів
28.	Швеція	+	Єдиний орган		

Джерела: [2; 10].

Враховуючи специфіку кожної країни, умовно їх можна розподілити на групи країн, які різняться регулятором і способом впливу на банківську систему. Варто зазначити, що у світовій практиці немає єдиного шаблону структури регулятора і певних усталених норм регулювання. У всіх країнах підходи до вирішення взаємодії цих органів управління мають свої особливості, які утворилися історично. Цей поділ підтримують прихильники інституційного погляду [3, с. 12]:

країни, в яких основним регулятором є центральний банк: Україна, Австралія, Великобританія, Ісландія, Іспанія, Ірландія, Італія, Нова Зеландія, Португалія;

країни, в яких регулятором є центральний банк та інші державні органи регулювання: США — Федеральна резервна система спільно з міністерством фінансів, незалежним агентством і Федеральною корпорацією страхування депозитів; Швейцарія — центральний банк спільно з банківською комісією; Німеччина — Бундесбанк спільно з Федеральною службою контролю;

країни, в яких регулятором є уповноважений державний орган (ні центральний банк, ні інші державні органи регулювання): Данія, Канада, Люксембург, Швеція, Австрія, Фінляндія, Норвегія.

Аналіз світової практики керівної інституції, який відповідає за регулювання фінансової системи, засвідчує відкритість питань: це має бути центральний банк чи окремий орган регулювання? Кожна з інституцій регулювання має свої переваги і недоліки, але обов'язково за центральним банком зберігається проведення монетарної політики для забезпечення цінової стабільності в державі.

Процес формування регуляторного механізму банківської системи України нерозривно пов'язаний з її створенням і розвитком. Відповідно до цього він має національні особливості, пов'язані з особливостями розвитку банківської

системи України. Якщо буде окремий фінансовий регулятор за чинної системи влади в Україні, то він потрапить під вплив тієї чи іншої політичної сили, що матиме деструктивні наслідки для банківської системи. Більшість країн із подібним економічним розвитком віддають перевагу саме єдиному фінансовому інституту.

В умовах поживленої конкуренції, коли банки та інші фінансові інституції не тільки виконують свої основні функції, а також вимушені їх комбінувати і поєднувати, у результаті симбіозу формується нестандартний діапазон операцій та послуг. Тому здійснювати нагляд і регулювання дівіше за допомогою декількох інституційних регуляторів. Проте існує вірогідність викривлення інформації та опрацювання інформації не в повному обсязі, бо, враховуючи специфіку відокремленого регулятора та основного сегмента нагляду, можливий неповний аналіз і не всебічний розгляд наявних загроз. Формування більшої кількості спеціалізованих спецвізорів може не надати бажаного ефекту. Окрім цього, може стати високозатратною частиною.

Варто також урахувати таку складову, як прозорість дій регулятора і доступу пересічного клієнта до інформації стосовно результатів діяльності фінансових установ, а також склад засновників та кінцевих бенефіціарів банку [4].

Незалежність центрального банку як обов'язкового елементу передбачає його самостійну **спроможність реалізації головної цілі – стабільності** грошової одиниці країни. Неспроможність досягнення незалежності центрального банку в разі тих чи інших змін може відобразитися негативними наслідками для економіки і населення. Світова практика свідчить, що саме незалежність центрального банку є підґрунтям того, що буде забезпечувати цінова стабільність. Економічна незалежність ЦБ у рамках GMT-індексу визначається оцінкою операційної незалежності центрального банку (*табл. 2*).

Таблиця 2

GMT-індекс економічної незалежності

	Критерій	Присутній (+) Відсутній (-)	Закон України «Про Національний банк України»
1.	Не існує автоматичної процедури видачі кредитів уряду	+	Стаття 54. Заборона надання кредитів державі. НБУ не має права надавати кредити в національній та іноземній валюті як прямо, так і опосередковано через державну установу, іншу юридичну особу, майно якої перебуває в державній власності, на фінансування витрат Державного бюджету України

	Критерій	Присутній (+) Відсутній (-)	Закон України «Про Національний банк України»
2.	Якщо є можливість видачі кредиту уряду, то уряд може отримати його лише за ринковою ставкою	+	Стаття 54. Заборона надання кредитів державі
3.	Кредити уряду видаються на певний термін	+	Стаття 54. Заборона надання кредитів державі
4.	Кредити уряду мають обмежений розмір	+	Стаття 54. Заборона надання кредитів державі
5.	ЦБ не є учасником первинного ринку державного боргу	+	Стаття 54. Заборона надання кредитів державі
6.	ЦБ самостійно встановлює процентні ставки (без узгодження з урядом);	+	Стаття 27. Процентні ставки. НБУ встановлює порядок визначення облікової ставки та інших процентних ставок за своїми операціями
7.	ЦБ не перераховує до бюджету отриманий прибуток	-	Стаття 5-1. Прибуток до розподілу. Прибуток до розподілу підлягає перерахуванню до Державного бюджету України в повному обсязі
8.	ЦБ не несе відповідальність за нагляд за банківським сектором	-	Стаття 55. Мета і сфера банківського нагляду. НБУ здійснює функції банківського регулювання і нагляду на індивідуальній та консолідованій основі за діяльністю банків та банківських груп у межах та порядку, передбачених законодавством України

Примітка. Деталізовано за [1; 7; 9; с. 10—12].

Стосовно незалежності Національного банку України, то згідно зі статтею 53 Закону України «Про Національний банк України» заборонено втручання органів законодавчої та/або виконавчої влади у виконання повноважень і функцій Ради або Правління Національного банку. Фактично уряд і парламент не мають законних повноважень анулювати рішення фінансового регулятора. Як показує загальна світова практика, для забезпечення ефективного регулювання системи потрібне виконання таких принципів:

- законності: суб'єкти регулювання діють відповідно до чинної нормативно-правової бази;
- цілеспрямованості: обрана політика банківського регулювання повинна забезпечити результативність її діяльності, тобто направлена на досягнення головної мети — забезпечення стабільності грошової одиниці України;
- взаємозалежності: відповідність політики регулювання уповноваженого органу стану соціально-економічного розвитку країни;
- збалансованості інтересів: чинна політика банківського регулювання повинна враховувати інтереси держави, суспільства і власників банківських установ;

– прозорості: надання достовірної, оперативної та повної інформації про виконану роботу і тактичні та стратегічні цілі [7].

Отже, регулювання банківської системи — це цілеспрямована діяльність, яку здійснює уповноважений орган з питань банківського нагляду і контролю, що представляє державну владу, з метою постійного контролю згідно з дотриманням законодавчо встановлених меж діяльності банків і забезпечення стабільності національної банківської системи і грошової одиниці та захисту інтересів клієнтів банку.

Беззаперечно, основним учасником фінансової системи України є банки, але як показує позитивна динаміка розвитку фінансових інститутів, у найближчому майбутньому такі установи можуть стати повноправними конкурентами на ринку. За прогнозами деяких українських учених, гіперрозвиток таких фінансових установ буде поступово підкріплюватися довірою населення, оскільки запропонований кошик послуг і фінансових продуктів буде відрізнятися меншою вартістю. Динаміка кількості зареєстрованих фінансових інститутів та їхній результат діяльності наведено в *табл. 3*.

Динаміка деяких фінансових установ України у 2013—2018 рр.

Показник	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.03.2018
Фінансові компанії						
Кількість зареєстрованих установ	377	415	571	650	677	847
Активи фінансових компаній (млн грн)	39 81,2	51 64,8	71 20,0	67 01,4	70 98,3	102 390,8
Власний капітал, (млн грн)	17 943,5	15 213,4	20 196,1	17 945,8	21 840,1	24 590,6
Обсяг наданих фінансових послуг фінансовими компаніями (млн грн)	42 342,9	54 154,8	68 282,3	11 020,3	22 865,0	59 916,2
Лізингодавці (юридичні особи)						
Кількість зареєстрованих установ	254	267	268	267	205	188
Вартість чинних договорів фінансового лізингу (млн грн)	6 799,5	58 304,1	26 109,9	23 591,4	22 490,4	24 663,1
Кількість чинних договорів фінансового лізингу (од.)	25 052	27 348	22 148	15 127	15 203	14 306
Вартість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період (млн грн)	31 536,6	7 181,0	6 241	1 516	2 015,6	3 700,7
Кількість договорів фінансового лізингу, укладених за звітний період, (од.)	11 051	8 940	4 098	1 047	1 560	1 995
Ломбарди						
Кількість зареєстрованих установ	479	477	482	478	458	408
Активи за балансом, (млн грн)	1 518,6	1 710,3	2 218,6	2 529,2	3 298,1	4 001,2
Власний капітал (млн грн)	995,3	970,4	1 100,2	1 128,2	1 433,3	1 741,7
Сума наданих фінансових кредитів під заставу (млн грн)	8 368,2	8 410,8	12 459,7	3 689	4 064,7	4 098
Сума погашених фінансових кредитів (млн грн)	8 347,8	8 202,3	12 155,3	3 478,3	3 968,8	3 884

Примітка. Побудовано за [5; 6].

Як бачимо з *табл. 3*, кількість небанківських фінансових інститутів на вітчизняному фінансовому ринку досить велика. Провівши аналіз

обсягу наданих фінансових послуг 2017 року за видами бачимо, що більшість займають послуги з переказу коштів (*рис.*).

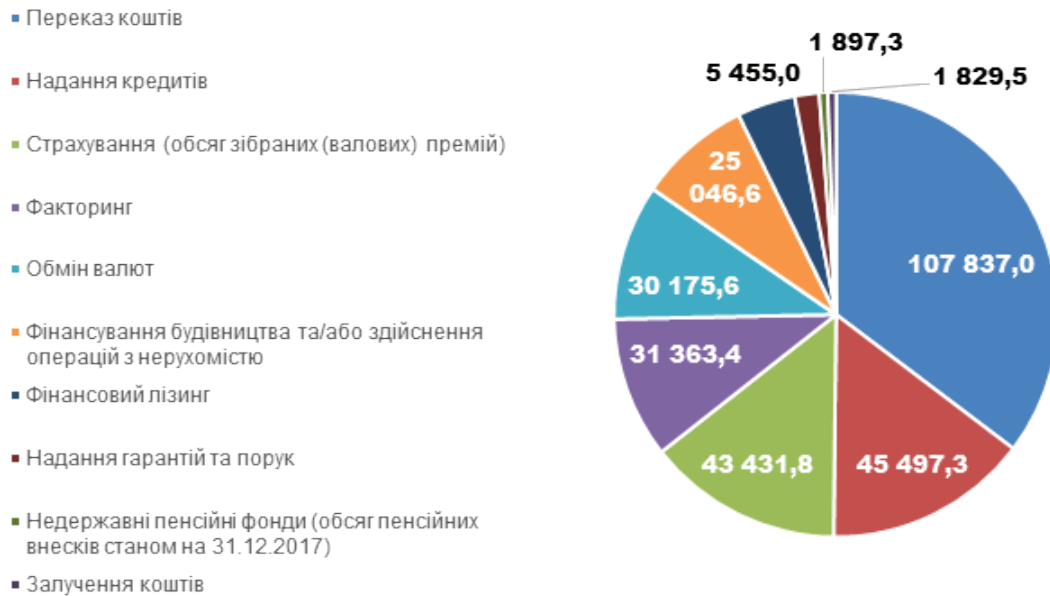

Рис. Обсяг послуг фінансових інститутів за 2017 рік

Примітка. Побудовано за [5].

На цьому етапі розвитку саме переказ коштів через фінансові інститути є найбільш проблемною зоною фінансової системи. Це пов'язано з тим, що деякі учасники навіть не зареєстровані як учасники системи, проте здійснюють діяльність (WebMoney). Основне питання, що виникає в діяльності таких установ, — які саме вони здійснюють операції? Непоодинокі випадки зафіксували операції, які суперечили Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», але попри це, регулятор може накласти штраф (максимальний розмір якого в діапазоні 8 тис. грн, у той же час, коли б банк здійснив якісь подібні операції, то штраф був би в рази більше (залежно від ступеня проступку). Багато прикладів подібних ситуацій можна перелічити серед фінансових установ. Характеристикою діяльності нового напрямку діяльності FinTech є здійснення частини своєї діяльності в тіні. Хоча на цьому етапі ліцензії на здійснення тієї чи іншої фінансової діяльності в обов'язковому порядку видає НБУ і Нацкомфінпослуг. Проте подальший нагляд і контроль здійснюється лише частково. Тому потрібно терміново вживати заходів впливу на такі ситуації, які здійснюватимуть регулювання і контроль.

Пріоритет впливу небанківських установ на фінансову систему України також визначає ре-

гулятор. Відтак делегує повноваження НБУ в напрямі ліцензування, пруденційного нагляду, звітування, перевірок, корпоративного управління і захисту прав споживачів. Наразі Національний банк України підготував і оприлюднив для публічного обговорення проект Білої книги «Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору», у якому представив своє бачення нового регулювання небанківського фінансового ринку.

Національний банк України відповідатиме за значну частину фінансового ринку в разі ухвалення парламентом проекту Закону України № 2413а «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо консолідації функцій державного регулювання ринків фінансових послуг», який отримав підтримку з боку парламентського Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності, а також рекомендований до ухвалення у другому читанні. Нове регулювання пропонується для страхових компаній, кредитних спілок, ломбардів, лізингових і факторингових компаній та інших фінансових компаній, які здійснюють діяльність з обміну валют, переказу коштів, надання коштів у позику, надання гарантій тощо.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснюватиме регулювання всього спектра діяльності, що пов'язаний із цінними паперами і фондовим ринком, а також діяльністю різних фондів: недержавних пенсійних фон-

дів, фінансування будівництва, облігацій нерухомості, а також довірчі товариства.

Цей перерозподіл цілком виправданий, оскільки функції трьох регуляторів нині багато в чому перетинаються. Наприклад, недержавний пенсійний фонд контролюють одночасно три регулятори, що викликають чимало незручностей учасникам ринку. Ліквідація однієї ланки оптимізує регулювання фінансових установ і допоможе зменшити навантаження на держбюджет за рахунок скорочення персоналу.

Очевидною перевагою для самих інститутів стане спрощення процедури реєстрації фінансової установи, проте одночасно буде реєстрація фінансової установи та отримання ліцензії нею на один чи декілька видів фінансових послуг. Наприклад, НБУ дозволив Укрпошті брати участь у внутрішньодержавних і міжнародних платіжних системах і пом'якшив умови видачі ліцензій на здійснення валютних операцій. Рішення стимулюватиме розвиток безготівкових операцій, що спростить доступ пересічного громадянина, населення до переказу коштів без відкриття рахунків у сільській місцевості та віддалених районах України. Реалізація поставлених завдань, як зазначено в законопроекті, буде відбуватися впродовж двох років. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку здійснюватиме нагляд під час перехідного періоду ринків цінних паперів та їхніх похідних (деривативів).

Перевагою для регулятора автор визнає в обов'язковому складанні установою бізнес-плану. Він має підвищити відповідальність його керівництва й акціонерів у прогностичному стратегічному плануванні своєї діяльності та в наступному розумінні можливих ризиків. При цьому НБУ, який має цю інформацію, зможе простежити під час контролю виконання оставлених завдань і в разі відхилень своєчасно відреагувати.

Існує також велике занепокоєння серед учасників фінансової системи в «чищенні» ринку після введення в дію проекту Білої книги. Очікується чистка за аналогією з банківськими установами, відтак на початок 2014 року їх налічувалося 180, на кінець 2018-го залишалось 77 банків. На думку автора, така процедура неминуха, і вона допоможе очистити ринок від «токсичних» установ, які здійснюють свою діяльність із використання незаконних, тіньових схем. Майже половина ринку небанківських установ становлять різного роду схеми, пов'язані з оптимізацією податків підприємств і, зокрема, з мінімізаці-

єю (уникненням) від сплати податку на прибуток. Наприклад, деякі зі страхових компаній де-факто обслуговують інтереси бізнес-груп; так вони одержують мільярди гривень, які віддають у перестраховання більш ніж 90 % ризиків і при цьому можуть взагалі нічого не виплачувати до бюджету [5; 6].

Страхова галузь — одна з найчисленніших за кількістю учасників серед інших небанківських установ. За підсумками 2017 року загальний обсяг активів усіх фінансових установ досягав 164 млрд грн, активи страхових компаній зайняли майже третину від загальної кількості. За даними Нацкомфінпослуг, у першій половині 2018 року в Україні зареєстровано 291 страхову компанію, у тому числі 31, яка спеціалізується на страхуванні життя. Більшість з організацій не вели активну діяльність, перебували у сплячому стані або проводили мінімальні операції. Одним із факторів такої ситуації є простота отримання ліцензій; норма про наявність у статутному фонді 1 млн євро для ризикових страховиків і 10 млн євро — для страхових компаній, які займаються страхуванням життя. Перевірку на «роботу» грошей у капіталі Нацкомфінпослуг не здійснює. Тому потрібно очистити пасивні установи, котрі є зайвим балансом ринку.

Недоліком проекту Білої книги є те, що вона не охоплює питань, які стосуються запобігання відмиванню коштів і фінансуванню тероризму. І це при тому, що це дуже важливі теми для небанківського фінансового сегмента, і вони мають розглядатися першочергово [6].

Ще одним питанням є раціональне встановлення повноважень регулятора з метою недопущення лобіювання інтересів зацікавлених осіб. Наприклад, присутня ополітизація у країні може негативно відбитися на суверенитеті регулятора. Оскільки тільки фактична незалежність органу регулювання зможе принести бажаний результат. У праці О. І. Петрика наведено досвід Венесуели 1994 року, де був запроваджений окремий орган регулювання, який використовувався в політичних цілях, що призвело до банківської кризи. Нещодавні подібні проблеми з незалежністю регулятивного органу в Туреччині та Аргентині — цілковите підтвердження тому. Але для України це має послугувати певним уроком того, як не має бути [7].

Останнім часом усе частіше політики України пропонують обмеження незалежності Національного банку України чи послаблення вирішального впливу в реалізації монетарної

політики. З чим ми повністю не погоджуємося, бо це стане дисбалансувальним фактором при виконанні конституційного обов'язку НБУ, а саме забезпеченню цінової стабільності.

Якщо буде окремий фінансовий регулятор за чинної системи влади в Україні, то він неодмінно потрапить під вплив тієї чи іншої політичної сили. Саме це матиме величезні наслідки для банківської системи зокрема та фінансової в цілому. Тим паче, більшість країн із подібним економічним розвитком віддають перевагу саме єдиному фінансовому інституту.

Наділення повноважень мегарегулятора дозволяє сконцентрувати повноваження всіх учасників системи: банківської системи, небанківських фінансових установ, страхового ринку і ринку цінних паперів. Для якомога якіснішого регулювання повинен бути доступ до інформації як на макро-, так і на мікрорівні, що дозволить оперативно відреагувати на наявні загрози стабільності всієї фінансової системи. Узвзявши за приклад банківську систему, при виявленні проблем із ліквідністю, відповідно, центральний банк є останньою інстанцією кредитування. Центральний банк за допомогою інструментів монетарної політики, а саме через зміну процентної ставки, впливає на номінальні доходи, інфляцію та фінансові потоки, які проходять через банківську систему.

На нашу думку, для України вибір очевидний при визначенні органу регулювання. Тому про ніяке відокремлення регулятивного органу не може йтися.

Більше ніж 90 % фінансового ринку країни складається з банківського сектору, а фінансові установи набирають все більшої популярності серед населення і підвищують ефективність

діяльності. Отже, розширення повноважень НБУ при регулюванні фінансових інститутів є невід'ємною частиною подальшого розвитку фінансової системи в цілому. Ключовим питанням стане реальна дієвість такого симбіозу.

Виходячи з переліку окреслених проблем фінансової системи, варто здійснити подальші дії на фінансовому ринку України, головними напрямками яких має стати:

- удосконалення та взаємоузгодження як рамкового, так і спеціального законодавства у сфері діяльності фінансових інститутів до досвіду європейських країн;
- внесення змін у законодавство стосовно адміністративної відповідальності акціонерів і топ-менеджерів за навмисне доведення фінансових установ до банкрутства;
- подальше впровадження міжнародно визнаних стандартів фінансової звітності, аудиту, розкриття інформації для користувачів;
- урахування рекомендацій учасників фінансових інститутів при визначенні важелів впливу регулятора;
- введення стимулювальніших заходів впливу до порушників. Переоцінка розміру штрафів і в разі систематичного порушення відізвання ліцензії в таких установ;
- створення єдиного «чорного» списку НБУ, до якого мають бути занесені колишні топ-менеджери і кінцеві бенефіціарні власники, яким заборонено працювати на фінансовому ринку. Їхня діяльність є ризикова, підозріла через використання «схем» у своїй діяльності;
- запровадження стрес-тестування для всіх учасників фінансового ринку (за аналогією з банками) з метою своєчасного виявлення проблем і, за потреби, своєчасного виведення з ринку.

Список використаної літератури

1. Закон України Про Національний банк України : прийнятий 20 травня 1999 року № 679-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#n621>.
2. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / ред. кол. : В. Б. Авер'янов (голова). — Київ : Вид-во «Юридична думка», 2004. — Т. 1 : Загальна частина. — 584 с.
3. Коваленко В. В. Банківський нагляд : навч. посіб. / В. В. Коваленко. — Суми : УАБС НБУ, 2007. — 262 с.
4. Зорянський В. А. Регулювання кредитного ринку України / В. А. Зорянський // Вісник Університету банківської справи. — 2018. — № 1 (31). — С. 31—37.
5. Сайт Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг «Нацкомфінпослуг» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.nfp.gov.ua.
6. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.bank.gov.ua.
7. Петрик О. Якою має бути організаційна структура банківського нагляду в Україні? / О. Петрик // Вісник НБУ. — 2009. — № 11. — С. 3—7.

8. Петрик О. Як обмеження незалежності НБУ впливатиме на гаманці українців [Електронний ресурс] / О. Петрик // Дзеркало тижня. — 2018. — № 15. — Режим доступу : https://dt.ua/finances/yak-obmezh-ennya-nezalezhnosti-nbu-vplivatime-na-gamanci-ukrayinciv-275779_.html.
9. Трунин П. В. Анализ независимости центральных банков РФ, стран СНГ и Восточной Европы [Электронный ресурс] / П. В. Трунин, Д. А. Князев, А. М. Сатдаров. — Москва : ИЭПП, 2010. — 76 с. — Режим доступа : <https://docplayer.ru/29000982-Analiz-nezavisimosti-centralnyh-bankov-rf-stran-sng-i-vostochnoy-evropy.html>.
10. Список країн Європейського Союзу [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD_%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%A1%D0%BE%D1%8E%D0%B7%D1%83.